

VIII. TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT

Viloyatning tashqi savdo aylanmasi 2021 yilning yanvar-iyun oylarida 439,5 mln.AQSH dollarini yoki o'tgan yilning shu davriga nisbatan 107,7 foizni, shu jumladan, eksport 187,2 mln.AQSH dollarini, o'tgan yilga nisbatan 157,7 foizni, import 252,3 mln.AQSH dollarini, o'tgan yilga nisbatan 87,1 foizni tashkil etdi.

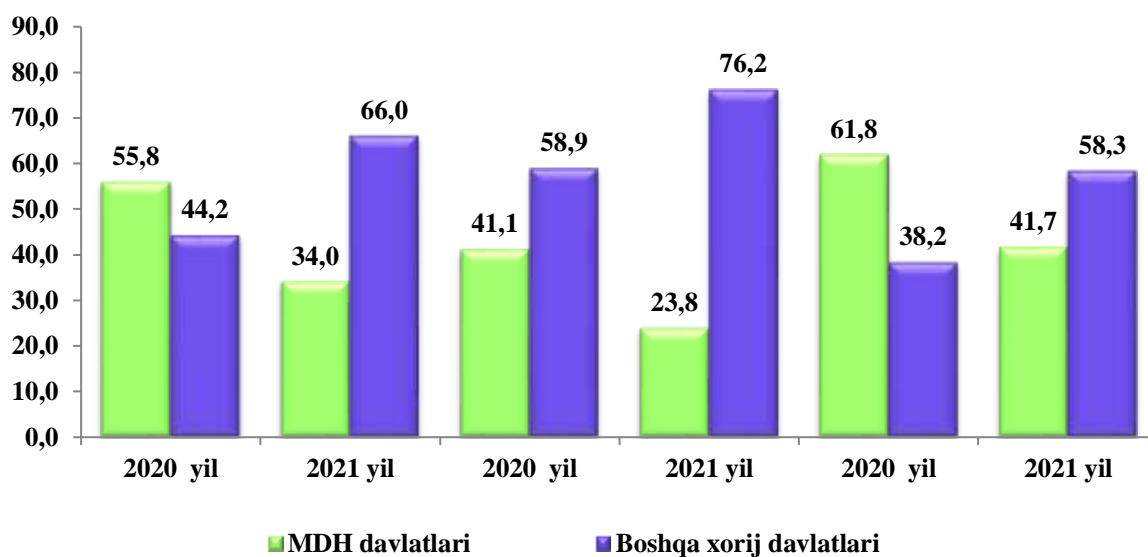
Tashqi savdo saldosini minus 65,1 mln. AQSH dollari, shu jumladan MDH davlatlari bilan minus 60,5 mln. AQSH dollari va boshqa davlatlar bilan minus 4,6 mln. AQSH dollari tashkil etdi.

2021 yil yanvar-iyun oylarida MDH va boshqa davlatlar kesimida viloyatning tashqi savdo aylanmasi (ming AQSH dollari)

	yanvar-iyun		2020yil yanvar-iyunga nisbatan, foizda
	2020 yil	2021 yil	
Tashqi savdo aylanmasi	408,2	439,5	107,7
MDH mamlakatlari	227,6	149,7	65,8
boshqa xorij mamlakatlari	180,6	289,8	160,5
Eksport	118,6	187,2	157,7
MDH mamlakatlari	48,7	44,6	91,7
boshqa xorij mamlakatlari	69,9	142,6	2,0 m.
Import	289,6	252,3	87,1
MDH mamlakatlari	178,9	105,1	58,8
boshqa xorij mamlakatlari	110,7	147,2	133,1
Saldo	-171,0	-65,1	x
MDH mamlakatlari	-130,2	-60,5	x
boshqa xorij mamlakatlari	-40,8	-4,6	x

So‘ngi yillarda hukumatimiz tomonidan sanoat tuzilmasini diversifikatsiya qilishni, eksportni qo‘llab – quvvatlash, import o‘rnini bosuvchi tovar va maxsulotlarni ishlab chiqarishni yanada oshirilishi natijasida eksport tarkibida sezilarli o‘zgarishga erishildi. Jumladan, xom-ashyo eksportidan, qo‘shilgan qiymati yuqori, hamda sarmoya talab tovarlar eksportiga yo‘naltirilgan tashqi savdo amalga oshirilmoqda.

2021 yil yanvar-iyun oylarida viloyat tashqi savdo aylanmasida MDH va boshqa davlatlarning ulushi

Viloyatimiz rezedentlari tomonidan amalga oshirilgan tashqi savdo operatsiyalarida asosiy ulushlarni Osiyo (70,5 foiz), Yevropa (28,8 foiz) davlatlari egallamoqda va ularning umumiy savdo aylanmasidagi ulushi 99,3 foizni tashkil etmoqda.

Buxoro viloyatining 2021 yil yanvar-iyun oylarida tashqi savdo aylanmasidagi ulushining 34,0 foizi MDH davlatlariga to‘g‘ri keladi qolgan, 66,0 foizi boshqa davlatlar hissasiga to‘g‘ri keladi. Bu ko‘rsatkichlar 2020 yilda mos ravishda 55,8 foizi MDH davlatlariga to‘g‘ri kelgan bo‘lsa, qolgan 44,2 foizi boshqa davlatlar hissasiga to‘g‘ri keldi. Buxoro viloyatining MDH davlatlari bilan olib borilgan tashqi savdo aylanmasi 2021 yil yanvar-iyun oylariga 149,7 mln. AQSH dollari tashkil qilgan bo‘lsa, o‘tgan yilning mos davriga nisbatan 21,8 foiz kamayish kuzatilgan. Shundan eksport 17,3 foizga va import 20,1 foizga kamaygan.

Dunyodagi mamlakatlar orasida eksportda xamkor davlatlar Eron, Rossiya, Xitoy, Turkiya, Afg'oniston hisoblanib, ularning jami eksportdagi ulushi 82,2 foizni tashkil qiladi, importda esa xamkor davlatlar Turkmaniston, Xitoy, Germaniya, Turkiya, Rossiya davlatlari hisoblanadi va ularning ulushi 69,6 foizni tashkil qiladi.

MDH davlatlari orasida tashqi savdo aylanmasida asosiy xamkorlar Turkmaniston, Rossiya, Qozog'iston, Tojikiston va Belarus davlatlari hisoblanib, ularning jami tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 96,0 foizni tashkil qildi. Boshqa davlatlar orasida esa Eron, Xitoy, Turkiya, Germaniya, Italiya, Afg'oniston, Koreya Respublikasi, davlatlarining ulushi 58,1 foizni tashkil qildi.

Tashqi savdo aylanmasida nisbatan katta ulushga ega bo'lgan davlatlar

(2021 yil yanvar–iyun)

(mln. AQSH dollari)

	<i>Eksport</i>	<i>Import</i>	<i>Tovar aylanmasidagi ulushi, foizda</i>
Eron Islom Respublikasi	74,8	12,1	19,8
Turkmaniston	3,4	59,5	14,3
Xitoy Xalq Respublikasi	22,1	37,4	13,5
Rossiya	27,4	23,3	11,5
Turkiya	17,1	24,7	9,5
Germaniya	0,7	30,9	7,2
Qozog'iston	4,0	15,4	4,4
Italiya	0,3	14,5	3,4
Afg'oniston	12,6	0,3	2,9
Koreya Respublikasi	0,3	7,8	1,8
Tojikiston	6,2	1,7	1,8
Latviya	4,6	0,2	1,1
Ispaniya	-	4,1	0,9

Viloyatning 2021 yil yanvar-iyun oylarida tashqi savdoda eng asosiy hamkor davlatlari Eron (19,8 foiz), Turkmaniston (14,3 foiz), Xitoy (13,5 foiz), Rossiya (11,5 foiz) hisoblanib, ularning jami tashqi savdo aylanmasidagi ulushi (59,1 foiz)ni tashkil qiladi.

MDH mamlakatlari bilan tashqi savdo aylanmasi

(ming AQSH dollari)

	<i>Eksport</i>		<i>Import</i>	
	<i>yanvar-iyun</i>		<i>yanvar-iyun</i>	
	<i>2020 yil</i>	<i>2021 yil</i>	<i>2020 yil</i>	<i>2021 yil</i>
Jami	48 792,7	44 634,9	178 867,5	105 091,5

shu jumladan:

Ozarbayjon	365,0	663,7	1 731,2	246,5
Belarus	324,2	377,8	2 517,4	2 409,8
Qozog‘iston	8 166,1	3 957,1	8 250,7	15 450,2
Qirg‘iziston	13 231,2	1 479,6	204,9	870,2
Moldova	-	24,3	341,0	57,5
Rossiya	16 929,1	27 437,5	118 003,1	23 334,0
Tojikiston	5 104,3	6 176,3	2,8	1 742,8
Turkmaniston	2 964,0	3 369,4	4 6237,9	59 478,9
Ukraina	1 708,8	1 045,6	1 605,5	1 501,6
Armaniston	-	103,7	-	-

Viloyatning eksport tarkibida barcha tovarlar va xizmatlar guruhlar bo‘yicha o‘sishi kuzatilmoqda. Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg‘idan tashqari eksporti o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 2,9 martaga oshgan va sanoat tovarlari 37,7 foizga o‘sgan.

Import tarkibining umumiy hajmidan 25,2 foizni mineral yoqilg‘i, yog‘lash moylari va shunga o‘xshash materiallar va 41,1 foizini mashinalar va transport asbob-uskunalar tashkil qiladi.

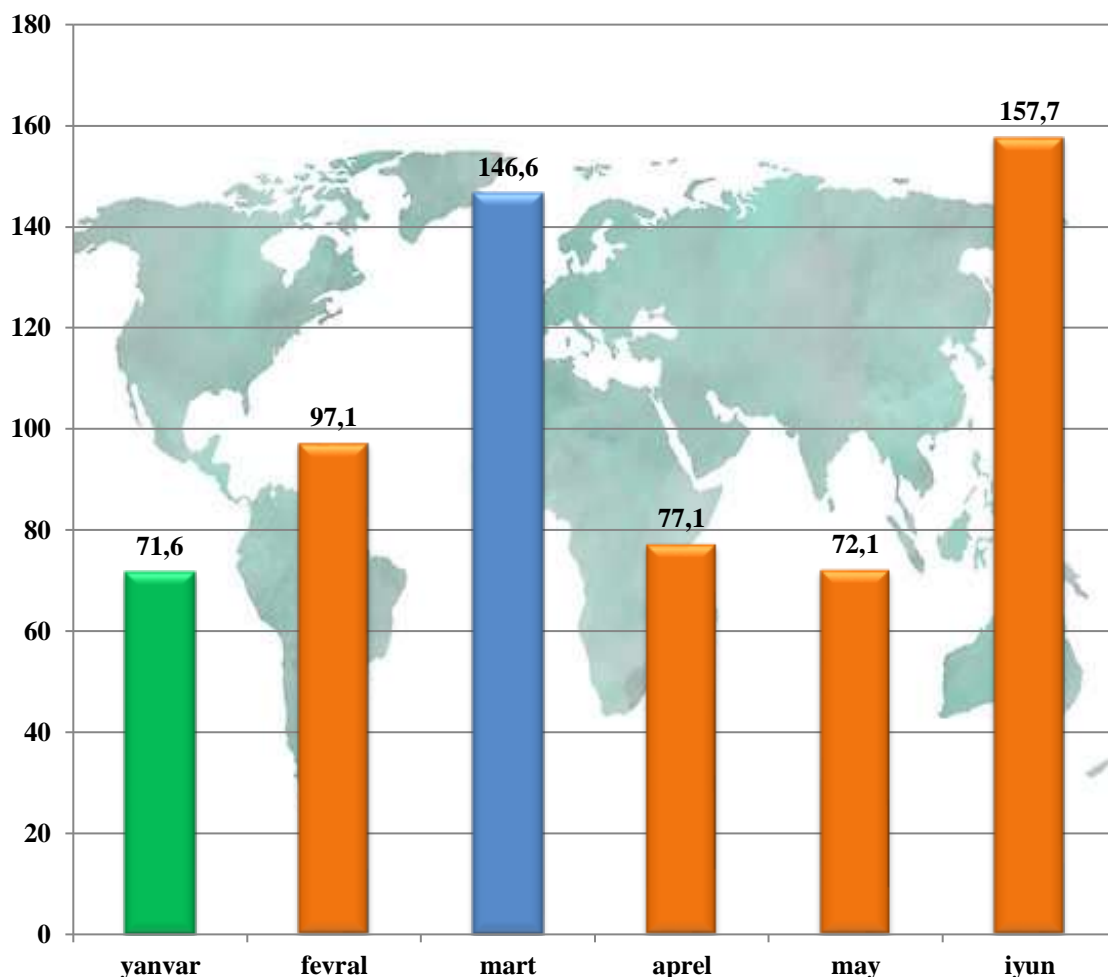
2021 yil yanvar-iyun oylarida eksport-import tarkibi

	<i>Eksport va importning umumiy hajmidagi ulushi, foizda</i>		<i>Hajmidagi o'zgarish, foizda</i>
	<i>2020 yil</i>	<i>2021 yil</i>	<i>2020 yil yanvar- iyunga nisbatan, foizda</i>
Eksport tarkibi	100,0	100,0	157,7
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	12,8	8,9	110,5
Ichimliklar va tamaki	0,9	0,3	53,4
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg'idan tashqari	27,1	50,7	2,9 m.
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	16,8	9,9	92,6
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	2,5	-	-
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	1,1	0,6	89,5
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat	28,3	24,7	137,7
Mashinalar va transport asbob-uskunalar	0,2	0,1	55,7
Turli xil tayyor buyumlar	6,5	0,7	17,0
Xizmatlar	3,7	4,1	171,6
Import tarkibi	100,0	100,0	87,1
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	3,3	6,0	174,1
Ichimliklar va tamaki	-	-	83,3
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg'idan tashqari	3,5	3,5	87,6
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	46,1	25,2	47,6
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	0,1	0,4	2,1 m.
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	8,8	9,0	88,4
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat	7,6	9,6	109,9
Mashinalar va transport asbob-uskunalar	20,4	41,1	175,5
Turli xil tayyor buyumlar	104,0	5,3	44,6
Xizmatlar	0,1	-	-

Viloyatimizda tashqi savdoni qo‘llab-quvvatlash hamda MDH davlatlari bilan ushbu sohadagi hamkorlikni yanada mustahkamlash bo‘yicha olib borilayotgan chora-tadbirlar natijasida 2021 yil yanvar-iyun oylarida tashqi savdo aylanmasida MDH davlatlarining ulushi 34,0 foizni tashkil etib, hamda tashqi savdo aylanmasi o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 65,8 foizni tashkil etdi.

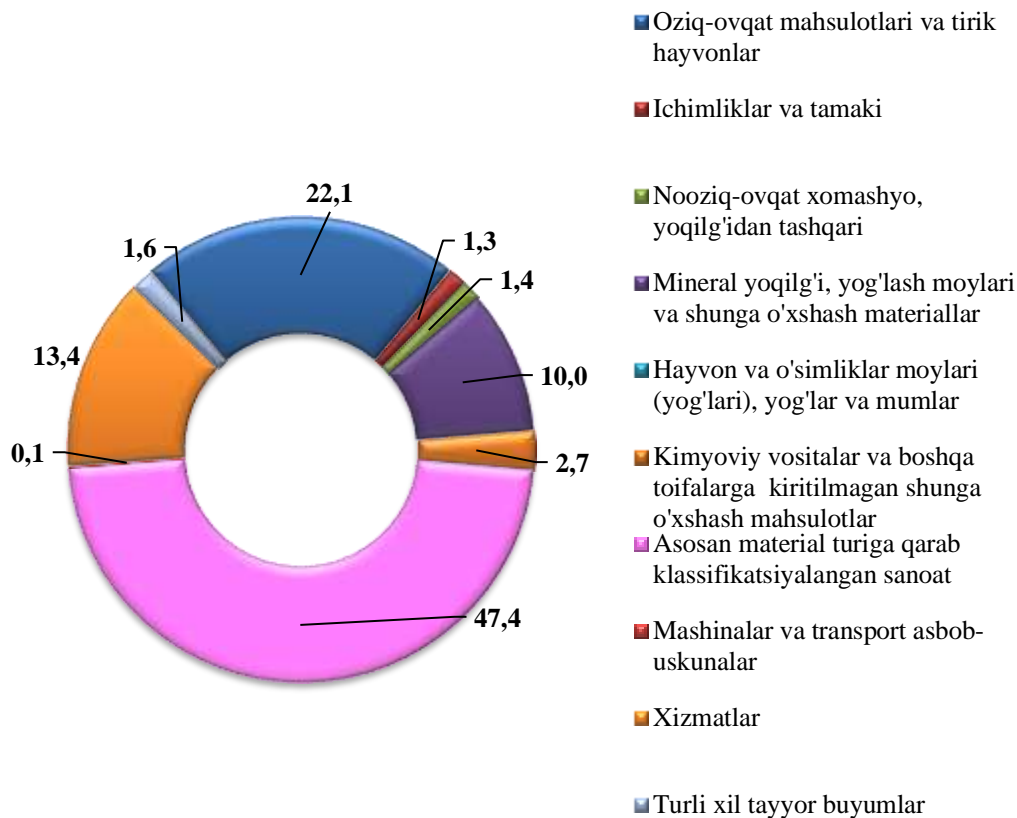
Boshqa xorijiy davlatlarning viloyatimiz tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 2020 yil yanvar- iyun oylarida 44,2 foizni tashkil qilgan bo‘lsa, joriy yilning ushbu davrida esa tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 66,0 foizga etdi. O‘tgan yilning mos davriga nisbatan 60,5 foizga ko‘paydi.

Tovar va xizmatlar eksportining o‘shish sur‘atlari dinamikasi
(2021 yil; o‘tgan yilga nisbatan, foiz)

2021 yil yanvar-iyun oylarida eksport qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibining tahlili shuni ko'rsatmoqdaki, tovarlar va xizmatlar tarkibida o'tgan yilning shu davriga nisbatan sezilarli o'zgarishlar qayd etildi.

2021 yil yanvar-iyun oylarida MDH amalga oshirilgan eksport tarkibi (jamiga nisbatan foizda)

Xizmatlar eksporti hajmi 7,6 mln.AQSH dollarini yoki eksport hajmining 4,1 foizni tashkil etib, o'tgan yilning shu davriga nisbatan 71,6 foizga ko'payganligi kuzatildi. Xizmatlar eksporti tarkibining asosiy ulushi transport xizmatlari, turizm xizmatlari, telekommunikatsiya, kompyuter va axborot xizmatlari hamda moliyaviy xizmatlar hissasiga to'g'ri keladi.

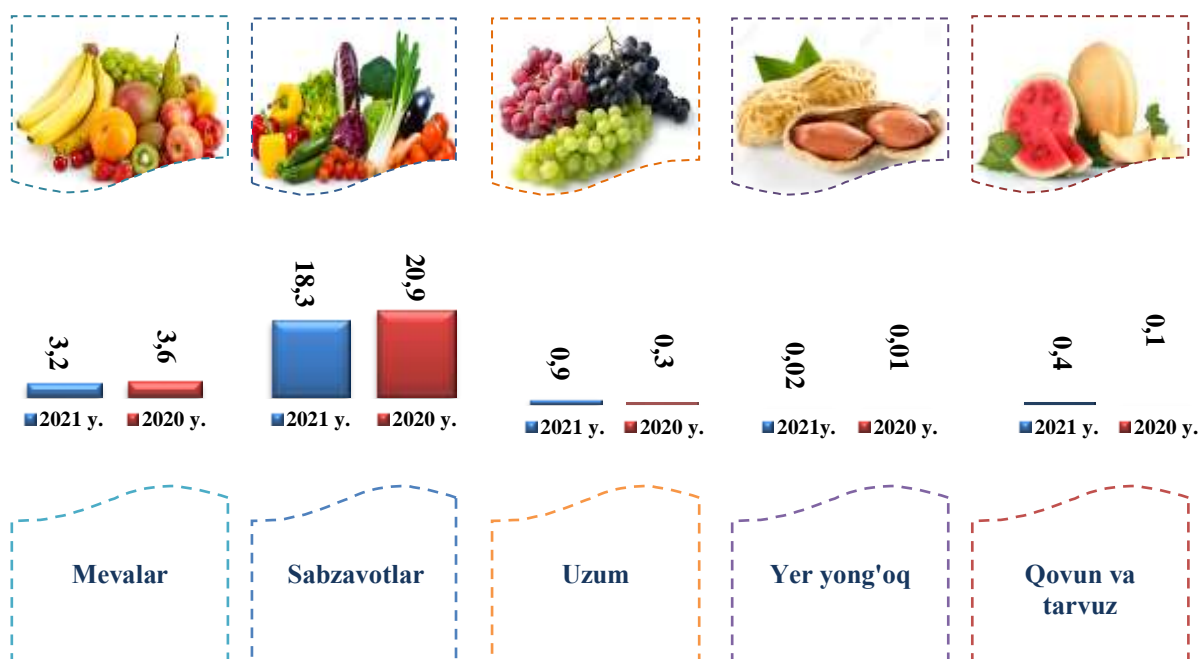
Meva-sabzavot mahsulotlari eksporti

2021 yil yanvar-iyun oylarida jami 21,4 ming tonnadan ziyod meva-sabzavot mahsulotlari 11,7 mln.AQSH dollariga eksport qilindi (12,8 foiz) o'sgan. Meva-sabzavot mahsulotlarining eksport tarkibiga qaralsa, 2021 yil yanvar-iyun oylarida 18,3 ming tonnadan kamroq sabzavotlar 9,7 mln.AQSH dollariga eksport qilingan.

Shuningdek, 3,1 ming tonna meva va rezavorlar 2,0 mln.AQSH dollariga eksport qilingan bo‘lib, eksport hajmi o‘tgan yilning mos davriga nisbatan 1,4 mln.AQSH dollariga kamaygan.

Shuni aytib o‘tish joizki, mamlakatimizda eksport salohiyatini kengaytirish, yangi bozorlarni o‘zlashtirish natijasida meva-sabzavot mahsulotlari, uzum, poliz, dukkakli ekinlar, shuningdek, quritilgan sabzavot va mevalarni eksport qilish hajmi oshib bormoqda. Jumladan, 2021 yilning yanvar-iyun oylarida meva-rezavorlar hamda sabzavotlar eksport hajmi 11,7 mln.AQSH dollariga etdi (o‘tgan yilning mos davriga nisbatan 12,8 foizga ko‘paygan).

Meva-sabzavot mahsulotlarining tarkibi yanvar-iyun oylari (ming t.)

Viloyatda etishtirilgan meva va sabzavot mahsulotlarining asosiy bozorlari eksport geografiyasi

<i>Davlat nomi</i>	<i>2020 yil yanvar-iyun</i>			<i>2021 yil yanvar-iyun</i>		
	<i>ming tonna</i>	<i>mln AQSH dollari</i>	<i>ulushi, foiz</i>	<i>ming tonna</i>	<i>mln AQSH dollari</i>	<i>ulushi, foiz</i>
Qozog‘iston	15,4	6,7	64,4	11,5	4,8	41,0
Rossiya	2,1	1,1	10,6	6,0	3,5	29,9
Xitoy	1,1	0,7	6,7	2,9	2,3	19,7
Afg‘oniston	3,6	0,5	4,8	0,7	0,8	6,8
Boshka davlatlar	2,3	1,4	13,5	0,3	0,3	2,6

Joriy yil yanvar-iyun oylarida import hajmi 252,4 mln.AQSH dollariga (o‘shish sur‘ati 87,1 foiz) teng bo‘ldi. Import tarkibida eng katta ulush mashinalar va transport asbob-uskunalar (41,1 foiz), mineral yoqilg‘i, yog‘lash moylari va shunga o‘xshash materiallar (25,2 foiz) va sanoat tovarlari (9,6 foiz) guruhlari hisobiga to‘g‘ri keladi.

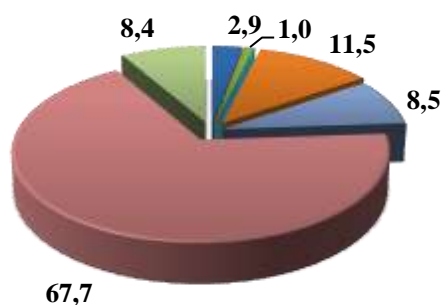
Import tarkibi
(2021 yil yanvar-iyun)

	<i>Mln.AQSH doll.</i>	<i>2020 yil yanvar-iyun-ga nisbatan, foizda</i>	<i>Jamiga nisbatan, foizda</i>
Import	252,4	87,1	100,0
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	15,1	174,1	6,0
Ichimliklar va tamaki	0,1	83,3	0,0
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg‘idan tashqari	8,8	87,6	3,5
Mineral yoqilg‘i, yog‘lash moylari va shunga o‘xshash materiallar	63,5	47,6	25,2
Hayvon va o‘simliklar moylari (yog‘lari), yog‘lar va mumlar	0,9	2,1 m.	0,4
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o‘xshash mahsulotlar	22,6	88,4	9,0
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat	24,2	109,9	9,6

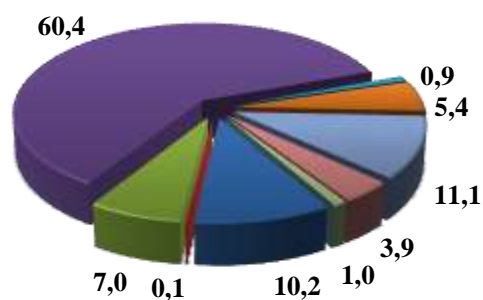
	<i>Mln.AQSH doll.</i>	<i>2020 yil yanvar– iyunga nisbatan, foizda</i>	<i>Jamiga nisbatan, foizda</i>
Mashinalar va transport asbob-uskunalar	103,8	175,5	41,1
Turli xil tayyor buyumlar	13,4	44,6	5,3

2021 yil yanvar-iyun oylarida MDH va boshqa xorij davlatlari bilan amalga oshirilgan import tarkibi, (foizda)

MDH davlatlari

Boshqa xorij davlatlari

- Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar
- Ichimliklar va tamaki
- Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg'idan tashqari
- Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar
- Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar
- Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar
- Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat
- Mashinalar va transport asbob-uskunalar
- Turli xil tayyor buyumlar
- Xizmatlar
- Boshqalar

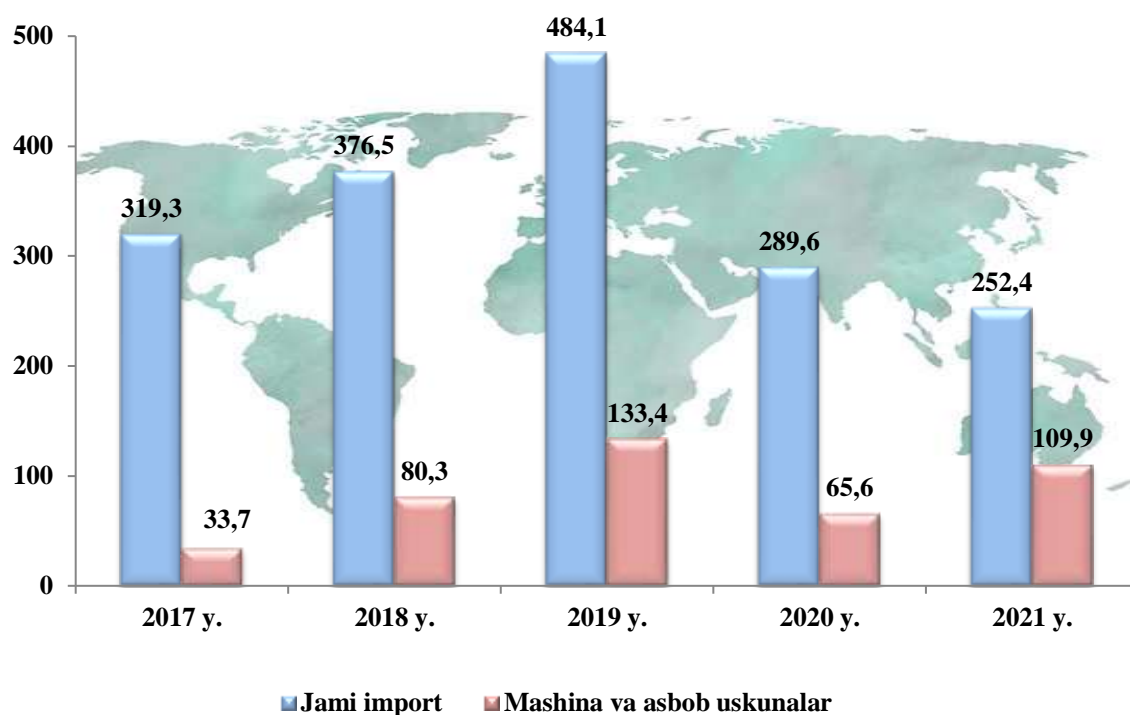
MDH va boshqa davlatlar bilan amalga oshirilgan import tarkibi
(2021 yil yanvar-iyun)

	<i>MDH davlatlari</i>		<i>Boshqa davlatlar</i>	
	<i>mln AQSH doll.</i>	<i>Jamiga nisbatan, foizda</i>	<i>mln AQSH doll.</i>	<i>Jamiga nisbatan, foizda</i>
Import	147,3	100,0	105,1	100,0
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	4,3	2,9	10,7	10,2
Ichimliklar va tamaki	-	-	0,1	0,1
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg'idan tashqari	1,5	1,0	7,3	7,0
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	-	-	63,5	60,4
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	-	-	0,9	0,9
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	17,0	11,5	5,7	5,4
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat	12,5	8,5	11,7	11,1
Mashinalar va transport asbob-uskunalar	99,7	67,7	4,1	3,9
Turli xil tayyor buyumlar	12,3	8,4	1,1	1,0

2021 yil yanvar-iyun oylarida viloyatimizga 56 dan ortiq xorijiy davlatlardan tovar va xizmatlar importi amalga oshirilgan. Shulardan 7 ta eng yirik bo'lgan Turkmaniston, Xitoy Xalq Respublikasi, Germaniya, Turkiya, Rossiya Federatsiyasi, Qozog'iston va Italiya hamkor davlatlaridan jami import hajmi 173,9 mln.AQSH.dollariga teng. Bu esa umumiy import hajmining 82,9 foizni tashkil qiladi.

Mashina va uskunalar importi dinamikasi

(yanvar-iyun oylari; mln.AQSH dollari)

Mashina va asbob uskunalar importining ortib borishi to'g'ridan to'g'ri investitsiyalarning o'zlashtirilishi, ishlab chiqarish quvvatlarini tashkil qilinishi va modernizatsiya qilinishida o'z aksini topadi.

Tashqi savdo aylanmasining qit'alar bo'yicha tarkibi

(umumiy hajmga nisbatan, foiz hisobida)

